

SPOMNIMO

e naših padlih

LUIGI MARANZANA
rojen v Vidmu 19. 8. 1925
padel 22. 4. 1945

RUDOLF PETAROS
rojen v Borstu 1. 1. 1920
padel 1944 v Dol. Toplicah

SEDMAK BOZIC
rojen v Sv. Križu 19. 12. 1921
padel 7. 5. 1945 v Smarjah

IVAN PAVLINA
rojen v Prečniku 24. 8. 1919
padel v Flossenburgu 1944

VOJKO DANEU
rojen na Kontovelu 29. 2. 1921
pogrešan 13.6.1944 v Nemčiji

FRANC OLIVO
rojen v Vidmu 13. 12. 1926
padel 14.3.1945 pri C. vrhu

EDVARD ANTONIC
rojen v Mavhinjah 20. 5. 1924
umrl v rizarni 29. 4. 1945

KARLO PECARIC
rojen v Miljah 4. 3. 1926
padel 21. 9. 1944 v Crni vasi

PITORITTO
rojen v Vidmu 31. 12. 1923
padel v Nemčiji 22. 12. 1944

MILAN PURIC
rojen v Velikem Repu 25.3.1925
padel 8. 8. 1944 na Lomu

DUSAN POZENEL
rojen v Lipici 28. 11. 1911
padel pri Strnici

IVAN PECARIC
rojen v Miljah 24. 6. 1924
padel 25.11.1944 v Topolovcu

HERMAN BRAJKOVIC
rojen v Trstu 26. 12. 1924
padel v rizarni 3. 4. 1945

EDI BEZIN
rojen v Sv. Križu 17. 2. 1927
padel 24.3.1945 pri Jesenicah

MARIO MILIC
rojen na Proseku 8. 7. 1903
padel 26. 6. 1944 pri Ponikvah

BRUNO ANTONCIC
rojen v Trstu 14. 2. 1926
padel v Mostarju 8. 6. 1944

SILVAN PETELIN
rojen v Trstu 10. 10. 1925
padel 2.10.1943 v Crnem kalu

ALBIN OLENIK
rojen v Prebenu 18. 9. 1908
padel 3. 10. 1943 pri Dekanib

O AVTONOMNI DEŽELI FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

Načrt statuta in Slovenci

2. Ako izvajamo določbe, ki govorijo o zastopstvu manjšine v deželni zboru in odboru ter v pokrajinskih svetih in odborih, in določbe, ki govorijo pri šolskem pouku, so v glavnem vse določbe, ki se nanašajo na specifične manjšinske pravice, združene v drugem poglavju De Castrovega osnutka.

Splošno in formalno se te določbe ujemajo z določbami Posebnega statuta, ki je sestavljen del Memoranduma o Trstu, vendar se od njih konkretno in stvarno močno razlikujejo. Iz De Castrovega komentarja k osnutku pa izhaja, da je bila prvotna stilizacija njegovega osnutka v tem pogledu bolj ozkočrna in da je sedanja oblika nastala sprito za veljavnega Posebnega statuta za Trst.

V De Castrovega osnutku so manjšinske pravice v jedru fiksirane v členu 5, ki pravi:

«V Deželi se državljanom priznavajo enake pravice ne glede na jezikovno skupino, kateri pripadajo, ter na jezikovno, etnično in kulturno značilnost.

Analogni člen Posebnega statuta (čl. 2) pa se ne omejuje na tako splošno določbo, temveč konkretizira te pravice. Tako predvideva člen 2 med drugim:

- enakost z ostalimi državljani glede političnih in državljanjskih pravic kakor tudi glede ostalih pravic človeka in osnovnih svobod;
- enakost v pridobivanju ali opravljanju javnih služb, funkcij, poklicev in časti;
- enakost glede stopanja v javne in upravne službe;
- enakost ravnanja v opravljanju svojih dejavnosti ali poklicev v kmetijstvu, trgovini, industriji in na drugih področjih kakor tudi pri organiziranju in vodenju gospodarskih združenj in organizacij;
- enakost glede socialnega skrbstva in pokojnin.

Za zaščito etničnosti in kulturne značilnosti jugoslovanske etnične skupine določa člen 4 Posebnega statuta, da bodo imeli Slovenci na Tržaškem ozemlju pravice do lastnega tiska v svojem jeziku, ter da bodo slovenske prosvetne, kulturne, družbene in športne organizacije lahko svobodno delovale v skladu z veljavnimi zakoni in da bodo deležne enakega ravnanja kakor italijanske organizacije, zlasti glede uporabe javnih poslopij in radija ter glede pomoči iz javnih finančnih sredstev.

Od vseh teh konkretnih pravic je ohranil De Castro samo določbo glede radija v členu 10 svojega osnutka, s katerim pa prepoveda določitev posebnih bilateralnih dogovorov med Italijo in Avstrijo, nas uče, da je taka konkretna zacija pravic nujno potrebna in da se morajo omenjati tudi pravice, ki se morata zditi enakovredne in samo ob sebi umljive, da bi bile izključene diskriminacije in izigravanje splošno fiksiranih določb.

Toda tudi vse se tako konkretnizirane določbe o manjšinskih pravicah in o manjšinski zaščiti so iluzorne, dokler se dopušča hujšanje k nacionalni mržnji. Zaradi tega bi se moral po zgledu člena 3 Posebnega statuta tudi statut Furlanije-Juljske krajine vnesti poseben člen, ki prepoveduje hujšanje k nacionalni in rasni mržnji in ki predvideva kaznovanje za taka dejanja. Kako potrebna je taka določba, nam kažejo dejstva. Kako potrebna je taka določba, nam kažejo dejstva. Kako potrebna je taka določba, nam kažejo dejstva.

Naslednji člen De Castrovega osnutka (čl. 6) določa: «Uradni jezik dežele je italijanski».

V Memorandumu in Posebnem statutu o Trstu ni take določbe, v Dolini Aoste pa sta po statutu oba jezika, italijanski in francoski, enakovredna, a v statutu za Trentin-Gorje Poadižje je ta določba samo vpletena v člen, ki govori o rabi nemškega jezika. Za Furlanijo-Juljsko krajino pa predvideva De Castro poseben člen, kjer se to poudarja prav lapidarno, in sicer, kakor pravi, iz previdnosti.

Bolj kot taka »previdnost« je za nas važno, kar določajo naslednji trije členi, ki govorijo o rabi slovenskega jezika. Stvarno se te določbe ujemajo z določbami člena 5 Posebnega statuta.

Člen 7 osnutka ustreza prvemu odstavku omenjenega člena Posebnega statuta, ki pravi:

«Pripadniki jugoslovanske etnične skupine na področju pod italijansko upravo bodo lahko svobodno uporabljali svoj jezik v osebnih in uradnih stikih z upravnimi in sodnimi oblastmi obeh področij. Imeli bodo pravico prejemati od oblasti odgovore v istem jeziku, pri ustrežnih odgovorih, bodi neposredno ali po tolmaču, v korespondenci morajo oblasti zagotoviti vsaj prevod odgovorov.

Če preverimo dejstvo, da se De Castro izogiba imena »Slovenija« kakor zloježi križi in rabi izraz »razne etnične skupine«, je besedilo identično. Toda »in cauda venenum«. Veljavnost te določbe je omejena samo na liste pokrajine, kjer predstavlja slovenska skupina vsaj 5 odst. celotnega prebivalstva. S tem se je hotel De Castro zavarovati proti temu, da bi te določbe veljale tudi za Videmsko pokrajino, kjer po njegovem mnenju Slovencev ni, kajti za njega je »prebivalstvo Beneske Slovence« sicer daljnega slovenskega pokolenja, a je po čustvovanju italijansko in je ponosni biti italijanskega jezika.

Pri tem očito pozablja na zadnje italijansko štetje iz leta 1911 in 1921, ko so že zbirali tudi podatke o jeziku. Po teh podatkih, ki smo jih navedli v prvem delu tega članka, bi morale tudi za Slovence v Videmski pokrajini, ki so v njem sedanjem obsegu veljati omenjene pravice.

Člen 7 bi po znanih realnih podatkih o narodnostni strukturi prebivalstva moral veljati za Gorjsko in Videmsko pokrajino (za Tržaško ozemlje velja že po čl. 5 Posebnega statuta). Zaradi tega je omejitveni pogoj, ki ga postavlja De Castro, neumeten in nepotreben.

Pač pa bi bilo treba člen 7 dopolniti z določbo iz statuta za Trentin-Gorje Poadižje (čl. 85), ki pravi, da morajo oblasti v primerih, ko one prično dopisovanje, dopisovati s stranko v jeziku, ki je domnevno jezik stranke.

Člen 8 osnutka ustreza drugemu odstavku člena 5 Posebnega statuta, ki se glasi: «Javnim dokumentom, na naslojnim se na pripadnike etničnih skupin, vstavei sodne razsodbe, bo priložen prevod v ustreznem jeziku. Isto velja za uradna obvestila, javne razglase in publikacije».

Tudi veljavnost te določbe veže De Castro na isti pogoj, ki ga je zahteval v predloženem členu.

V drugem odstavku člena 8 svojega osnutka dopušča De Castro javnih oznanil in odredb ter uradnih razglasov, ki zadevajo direktno druge etnične skupine (slovenske), toda omejuje to pravico na tiste dele dežele, kjer pripada vsaj četrtina prebivalstva taki skupini, in se to le, če izrecno zahtevajo od deželne sveta družinski očetje, ki zastopajo najmanj 25 odst. vsega prebivalstva.

Pogoj, ki ga postavlja De Castro, se sam na sebi zdi morda pravičen in umesten, toda kdor le količnik pozna razmere, pod katerimi živijo Slovenci v Videmski pokrajini, bo spoznal, kako dobro preracunjen je ta pogoj, da bi te Slovence izključil od udeležanja manjšinskih pravic in De Castro tega niti ne prikriva v svojem komentarju. Zaradi tega bi moral ta pogoj brezpogojno odpasti.

Pač pa bi se morala iz statuta za Trentin-Gorje Poadižje prenesti člena 50 in 51. Prvi imenovani členov pravi, da se deželni in pokrajinski zakoni ter deželni in pokrajinski pravilniki objavljajo v Deželnem uradnem vestniku, in sicer v italijanskem in nemškem jeziku. Drugi člen pa določa, da se v vestniku objavljajo v nemškem jeziku tudi republiški zakoni in odredbe, ki zanimajo Deželo.

Analogne določbe bi se morale vnesti v statut Furlanije-Juljske krajine glede objav v slovenskem jeziku v uradnem vestniku te dežele, da bi bilo tudi slovensko prebivalstvo obveščeno o deželnih in pokrajinskih ter tudi vsaj o važnejših državnih zakonih in odredbah.

Člen 9 De Castrovega osnutka je prevzel določbe tretjega odstavka člena 5 Posebnega statuta, le da je tudi tu postavil isto absurdni pogoj, da mora namreč prebivalstvo izrecno zahtevati aplikacijo teh določb. Glasi se takole:

«Napisani na javnih ustanovah, krajevna in ulična imena bodo dvojezična v obeh ali v vseh volilnih okrajih Tržaške občine, kjer sestavljajo pripadniki druge etnične skupine najmanj četrtino prebivalstva in se zahtevajo to od deželne sveta družinski očetje, kakor v zadnjem odstavku prejšnjega člena».

Ta pogoj pa ni samo absurd, temveč je tudi v nasprotju s Posebnim statutom, ki ne predvideva take zahteve od slovenskega prebivalstva. Iz navedenega je jasno razvidno, da je De Castro s svojim osnutkom hotel na zunaj (zlasti se zaradi želje veljavnega Memoranduma in Posebnega statuta o Trstu) biti dokaj širokosten, a da je dejansko s svojimi dodatki in pogojem hotel reducirati dejansko javnostno formalno priznanje pravic na skrajni minimum.

Lavo Čermelj

Naš tedenski pregled

Kot ste videli, je ta teden tisk pisal skoraj samo o sestanku med jugoslovanskimi in sovjetskimi voditelji. Resnica in fantazija sta se mešali v čudno zmes, ki je mnogokrat bolj zavajala kot informirala čitatelje, dokler ni zaključna deklaracija — za tistega, ki jo zna in hoče razumeti — postavila stvari na pravo mesto. Tisk pa ne bi bil tisk, ko ne bi tudi tej deklaraciji pripisoval vseh mogočih pomenov, kot s seciranim nožem iskal po njej »koncesije« tega ali onega, ali v tem ali onem interesu poudarjal ta ali oni odstavek, morda celo postranskega pomena ali že davno znan.

Tako so na primer razlagali in še razlagajo omenjeno deklaracijo prav po formulo kot ne vem kakšno jugoslovansko koncesijo. Sovjetski zvezi, ki je vendar jugoslovansko stališče o tem že dolgo znano, ali celo kot »izdaja« Zahoda, beri, zahtev nekaterih ameriških krogov. Potem so tudi pametni ljudje, ki razlagajo obsodbo vojaških blokov kot pogreb balkanske zveze, kot da ne bi bilo razlike med bloki velikih, ki razdeljujejo svet na dva tabora, in med regionalno zvezo malih držav, zaskrbljenih za svojo obrambo; lahko pa bi seveda govorili o pogrebu iluzij, da balkanska zveza je ali bo privesek enega izmed blokov — toda mislimo, da ni bil potreben obisk sovjetskih voditeljev v Beogradu, da se te iluzije izkazejo za utopijo, temveč bi zadostovalo poznavanje jugoslovanske zunanje politike, ki je enaka danes kot je bila v lanskem avgustu, ob podpisu balkanske zveze na Bledu.

Se bi lahko naštevali podobne primere; recimo spekulacijo z besedami »aktivnosti« in »emuljibus« koekstencije, pri čemer naj bi beograjskem poročilu kazala na manj kot jugoslovansko kapitulacijo pred ZSSR — čeprav na drugi strani v deklaraciji ne sestoji iz drugega kot nastavevanja na cel, ki kot vsakdo ve, teorijo koncepta »koncepta« koncepta, torej aktivnega prizadevanja za mir in mednarodno sodelovanje, ne pa morda pasivnega koekstenciranja dveh nasprotujočih si blokov v začasnem premirju, morda še ločenih z »neutralsnimi« pasov. Tako razume aktivno koekstencijo ne samo Jugoslavija, temveč na primer tudi Indija ali Burma. Če je tudi ZSSR našla pot do razumevanja te koncepte in pristajanja nanjo, bo to ogromna pridobitev v interesu vsega človeštva.

Tu se približujemo nečemu, kar nas spominja na pregovor o mački, ki zavoli, če ji stopijo na rep. Nekje smo namreč brali, da res ne more biti govora o vrstni Jugoslaviji o vzhodni blok ali sploh o na osnovi stalne stalne politike, da pa je do zbliznaja se prišlo, ker se sedanje sovjetsko vodstvo odpušča nekdanji politiki. In če bi ZSSR še bolj radikalno preokrenila krmilo?.. Skratka, tu trčimo v koncepto »blokov zaradi blokov«, ali, točneje, ideološki blok. V taki mentaliteti se atlantski pakt iz obrambnega sredstva pred dejansko napadalo sovjetsko politiko v Stalinovih časih spremeni, v ideološki protikomunistični vojski in politični instrument, ki bi ga bilo treba tem bolj krepiti, čim bolj bi se v Sovjetski zvezi krepile resnično socialistične tendence.

Tako gledanje na beograjske razgovore smo zasledili predvsem v ameriških, v veliki meri pa tudi v italijanskem tisku, čeprav smo prav tu pri nekaterih novinarjih lahko opazovali, kako poučno je bilo zanje potovanje v Jugoslavijo in srečanje z realnostjo, ki so si jo predstavljali vse drugače — kot odkrito priznava Indro Montanelli v »Corriere della Sera«, ker so si jo želeli predstavljati drugače. Srečanje s to realnostjo, ki jo predstavljala v Evropi majhna, toda na znotraj in na zunaj kreпка država z edino željo, da ohrani svojo popolno neodvisnost in da po svojih močeh aktivno prispeva k utrjevanju mira in mednarodnega sodelovanja v interesu napredka človeštva, je bilo splošno poučno za marsikoga, ne le za Montanellija. Poučno in, upajmo, zelo koristno.

V ostalem pa objavlja naš dnevnik dovolj komentarjev o splošnem pomenu beograjske deklaracije in obiska sploh, tako da lahko posvetimo vsaj še nekaj kratkih besed ostalim mednarodnim dogodkom prejšnjega tedna, čeprav lahko rečemo, da jih ni bilo mnogo in da so bili precej v senci beograjskega sestanka.

Drug pomemben značaj mednarodno pomiritev je prišel iz Pekinga, kjer so »izgnali«, se pravi, izpuštili štiri ameriške letalce. To je očito pravi plod potovanja Krišne Menona, čeprav verjetno ne predstavlja vsega rezultata njegovega posredovanja. Toda vmes mora tudi Washington povedati kakšno besedo, kajti vsako sporazumevanje in pomirjevanje mora biti dvostransko. V petek je bil Krišna Menon že v Londonu, kjer je govoril z Edenom in MacMillanom, ta teden pa bo v Washingtonu srečal Dullesa.

V kratkem pride v Moskvo Nehru, ki bo obiskal tudi Jugoslavijo, Avstrijo in druge evropske države. Omenim bo potoval po Evropi burmanski ministri predsednik U. Nu, ki ga prav tako pričakujejo v Beogradu. V Angliji se je Eden takoj po volitvi zmagovalno prst stavko izjavil, da ni pa so samo predstavlja velike množice angleških delavcev raznih strok, ki začenjajo postavljati mezdne zahteve. Reševanje socialnih vprašanj bo ena izmed nalag, na katere so konservativci morda najmanj mialili, ki pa jim bo verjetno povzročala največ stih las.

R. G.

DEJAVNOST DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE

Pierre Rousseau Zgodovina znanosti

Državna založba Slovenije je izdala novo poljudno znanstveno delo. »Zgodovina znanosti«, ki predstavlja prevod dela francoskega avtorja Pierre Rousseauja. Po odlični knjigi »Kemija v službi človeka«, po znani Jamesa Jeansa »Zgodovina fizike«, je to v nekaj mesecih že tretja knjiga s področja prirodoslovja, ki v slovensčini. Tretja v vrsti knjig, ki so delo svetovno znanih avtorjev in ki jih je v slovenskem prevodu izdala Državna založba Slovenije. Vendar velja tudi za to knjigo isto, kar smo ugotovili o knjigi Branka Rudolfa »Mase in časi«. Tudi ta knjiga je odraz majhnosti našega naroda in skromnih razmer, ki nam pač še niso dale podobnih del v lastnem jeziku. Medtem ko je Rudolfova knjiga delo domačega avtorja, pa je »Zgodovina znanosti« samo prevod. Vendar, smo lahko kljub temu zadovoljni in hvaležni založbi, da je med svo-

zajema na drugi strani zelo na široko in skuša biti kar najbolj popoln, hoteli bralce o nekaterih znanstvenih delavcih in nekaterih odkritjih svoje po vsej informirati. Zato bo vsakdo, ki bo hotel spoznati, kako se je na pr. pri starih Babiloncih začela razvijati matematika, ali kako se je razvil Aristotelov nauk, vsakdo, ki bo hotel kaj zvedeti o Koperniku, Newtonovih odkritjih ali o Edisonovem delu ter Einsteinovi relativnosti teoriji, našel v knjigi dovolj obširen in temeljit odgovor.

Avtorjeva izjava bode nekaterim bralcem, ki imajo izdelan družbeni nazor v smislu naprednih idej, tuja. Na to je opozoril tudi prevajalec v svojem uvodu, Rousseau se je v tej knjigi omejil tudi izključno na zgodovino prirodoslovnih znanosti in je povsem opustil prikaz razvoja humanističnih in družbenih ved. Tudi bodo matematiki in fiziiki več imeli od knjige, kakor pa medicini in tisti, ki se bodo hoteli informirati o razvoju medicinske vede. Naše ljudi bo morda začudilo tudi izredno malo slovenskih znanstvenih delavcev, ki jih avtor obravnava, da o jugoslovanskih sploh ne govori. Temu se bo čutil zlasti sprito precej širokega prikaza avtorjevih sonarodnjakov Francozov. (Nikoli Tezi sta na pr. posvečeni vsega dela vrstici in Jožefu Stefanu prav toliko, drugih Jugoslovancev pa v knjigi avtor ne obravnava). Toda stvarno in jasno podajanje tudi zamotanih problemov, logično analiziranje, težnja po objektivnem prikazu prizadevanja znanstvenikov vsega sveta, predvsem pa izraz ljubezni do znanosti, ki veže iz vseh pisateljev vrstic, to so odlike Pierre Rousseauja in njegove »Zgodovine znanosti«. Če k temu dodamo še zanimivo pripovedovanje, prav nič suhoparno, ki bralce pritegne, smo povedali o kvalitetah tega dela dovolj. Kljub nekaterim nedostatom in še drugim, ki jih bo odkrila strokovna kritika, smemo reči, da smo s to knjigo v slovensčini veliko pridobili. Naši ljudje bodo imeli v eni knjigi zbrano vse, o čemer se bodo hoteli poučiti o znanosti in njenem razvoju skozi stoletja. Zato gre priznanje založnici, ki se ni strahnila izdati tega velikega dela.

S. R.

DANES V LONJERJU PROSLAVA 160-letnice slovenske šole na Katinari

Danes ob 16. uri bo v Lonjerju proslava 160. obletnice ustanovitve slovenske osnovne šole na Katinari. Slika nam prikazuje učence četrtega razreda osnovne šole na Katinari leta 1888. V sredini tedanji šolski upravitelj šole Franc Martelanc

ZALOŽBA „LIPA“ V KOPRU

Josip Jurčič Sosedov sin

V drobni, preprosto opremljeni brošuri knjižnica je pri Primorski založbi »Lipa« v Kopru izšla Jurčičeva povest »Sosedov sin«. Sprito skromnost izdaje (knjižica je izšla kot doseti zvezek zbirke »Naši pesniki in pisatelji«) bi na kratko omenili le dvoje stvari.

Jurčičeva povest »Sosedov sin« je najboljši Jurčičev delo, čeprav je nastalo morda v najbližnji dobi pisateljevega življenja, v času, ko je Jurčič kot študent stradal na Dunaju in ni imel niti najosnovnejših sredstev za življenje. Četudi je pisatelj znal pisati povest mnogo bolj široko kakor je to kasneje izpeljal, zlasti v drugem delu, in čeprav je delo prav zaradi obupa sprito težkih življenjskih pogojev dokončal po daljšem premoru, je vendar »Sosedov sin« njegovo najboljšo delo. Pomen »Sosedovega sina« pa je se v nemem, Pomeni namreč prelomnica v Jurčičevem pisanju, prehod pisatelja iz romantične v realistično. Dasi se pisatelj v zasnovi zgodbe še ni otresel romantičnih elementov, pa pomen »Sosedovega sina« vendar le korak naprej k realističnemu in resničnemu prikazu življenja.

Sprito pomena, ki ga ima povest »Sosedov sin«, sprito odlik Jurčičevega pisanja, lepota jezika, zanimivega pripovedovanja in spretno sestavljenega zgodbe s slovenskega podelžja v preteklem stoletju, predstavljajo ta povest še danes priljubljeno branje mladine in preprostih bralcev. Zato je vsekar prav, da je Primorska založba izdala to delo za vse tiste naše ljudi, ki si žele preprostejša domačega berila in katerim naj

Avala film snema 'Pesem na kumbari'

Pri Avali filmu v Beogradu so pred kratkim začeli snemati film »Pesem na kumbari«. (Arhaični izraz »kumbara« je ime za težke oblegovalne in mestne topeve). — Scenarij je napisal Marko Landeklić, režiral pa Radoš Novaković.

Film se zgodovinsko naslanja na temo prvega srbskega upora, ki je podan skozi osebo dramo glavnih junakov. Zgodba se odvija med obleganjem Beograda po upornikih 1806. leta. V dramatično dogajanje pred jurjem na beograjsko trdnjavo in njenim zavzetjem, je vpletena oseba na drama Camdijle in vezi veče bčkerke Emine, Camdijle je prišel v trdnjavo, da bi poiskal slabše »točke obrambe« in s pesmijo dal uporabnik znak za jurja. Toda ulovili so ga in obsodili na kol.

Zaradi Camdijlevih podatkov so uporniki lahko izvršili juris. V zmed, ki je v trenutku nastala, je Emine pa tainih hodnikov odpeljala Camdijlo iz vezirjeve palače in hoče z njim pobegniti. Camdijla pa hoče bežati, temveč se vključi v vrste borcev. V trenutku, ko hoče Emine spraviti na varno, pade ona zadeta od turških pušk.

Sl. Ru.

MUŽIK

F. M. DOSTOJEVSKI

MAREJ

Naše nedeljsko branje

Nezavedno sem se zbudil v spominih. V vseh starih letih izgnanstva sem skoraj neprestano preživel svojo preteklost in lahko bi rekel, da enkrat prejeto vse svoje prejšnje življenje. Ti spomini so ustajali sami od sebe, redkokdaj sem jih v zavesti sam priklical. Zabili so se s kakšno točko, včasih neopazno in se potem, malo po malem, razrasle v celo sliko, v nekakšen silen in popoln vtis. Razčlenjeval sem jih, dodajal novih potez, zdavljaj prežvečeval, in kar je bilo glavno: jih popravljal, neprenehoma popravljal; v tem je bila vsa moja zabava. Tedajci sem se spominjal neznatnega dogodka iz rane mladosti, ki me je bil kakih devet let dogodil, za katerega bi človek mislil da sem ga že zdavnaj in popolnoma pozabil; in spomini iz rane mladosti so mi bili tedaj posebno pri srcu.

Bilo je meseca avgusta o nati vasi, dan je bil suh in jasen, toda nekoliko hladno in vetrovit; poletje se je nagibalo na jesen in spet bom moral v Moskvo, spet se vsa zimo dolgočasiti s francoskimi lekcijami; vas pa sem zapustil tako nerad.

Spustil sem se v holk — kakor smo pravili gostem grmicevju, ki se je širilo vse do gaja. Utonil sem v njem in ne daleč od sebe, kakih trideset korakov, slisal samotnega mušiča, ki je oraj; sem in tja so prihajali do mene njegovi kriki: «Na — nula! Skoroj vse mušičke iz naše vasi sem poznal, toda kako je ime temule, ki tu blizu orje, se nisem spomnil; pa saj mi je tudi vseno, zato sem v svoje stvari: zanimajo me hrošči, rad imam tudi njihne rdeče-rumene kučurice. Gob je pa tu malo, več jih je v brezovju, zato sem slišnil, da grem tja. In ničesar ne ljubim bolj kot gozda z njegovimi gobami in jagodami, s hrošči in pticami, ježi in nevericami, z njegovim vlažnim duhom po gnjocem listju. Se sedaj, ko to pišem, cutim duha našega brezovja: to je vti, ki mi bo ostal neizbrisno vse življenje. Vagabond, srednjegloboke spokojnosti, sem glasno in razločno slisal kriki: «Volk gre!» Zakril sem od strahu in jo uveril na jaso proti mušiču, ki je oraj.

To je bil Marej. Ne vem, če je res kaj tako ime, toda vsa so ga klicali za Mareja. Bil je zastaven petdesetleten možak, z osivelo, gosto, temnoredčo brado. Poznal sem ga, toda govoril nisem z njim še nikoli.

Ko je zastikal moj kriki, je ustavil kobilico in me začuden pogledal, ko sem se zaletel vanj, se z eno roko oprl na plaga, z drugo pa njegovega rokava. «Volk gre!» sem zakril preplašeno in zadihano. Dvignil je glavo in nehotno pogledal okrog sebe; za trenutek mi je skoraj verjel. «Kje pa je volk?» «Zakril, kdo je prej zakril: Volk gre!» sem zamrmral.

«Beži no, kakšen volk, zadelo se ti je, vidiš! Kakšen volk pa naj bi prišel, je mrmral in me hrabrilo. Toda jaz sem se ves tresel in se še trdnjeje oprl na njegovega rokav; zelo blud sem moral biti. Gledal me je z nemirnim nasmeškom in bil ves v strahu zame.

«Pa si se ustrašil, kaj? Oj, oja!» je zmejavaj z glasno usaj, majhen si še. Vdignil je roko in me nepričakovano pobožal po li-

cu. «No, nič ne maraj! Bog s teboj, prekrizaj s!» Nisem se pokrival; ustnice so mi drgetale in, kot se mi je zdelo, ga je to še bolj vznemirjalo. Dvignil je svoj debeli prst s črnim nohtom, umazan od prsti, in se rahlo dotaknil mojih drhtečih ustnic.

«Na da, saj vidiš, se je nasmešnil skoraj materinsko. «Pri bogu, kaj pa ti je... aj, aj.»

Nasvezadnje sem le razumel, da volka ni bilo in da se mi je le zazdelo, čeprav sem ga slisal tako jasno in tako razločno. Podobne kričke (in ne samo o volkovih) sem slisal že večkrat in vedel sem za to. Z otroškimi leti so prešli tudi ti prividi. «Sel bom,» sem rekel in ga plašno pogledal.

«Nu, pa pojdi. Gledal bom za teboj. Veš, volku te jaz že ne pustim!» je rekel in se materinsko nasmešnil. «No, Bog s teboj, pa pojdi.» Naredil mi je križ in se tudi sam pokrival.

Sel sem in se skoraj pri vsakem desetem koraku ozrl.

Marej je stal ob svoji kobilici in ko sem ga pogledal, mi je pokimal. Svojejo strahu me je bilo nekoliko sram pred njim, toda volka sem se kljub temu še zmerom bal. Oddahnil sem se, se le v globeli pri prvem skednju, ko se je od nekje vzel naš pes volčjak in skočil k meni. Se enkrat sem se ozrl. Marejev obraz sem videl nerazločno, toda čutil sem, da se mi še vedno prijazno nasmeha in kima z glavo. Pomahal sem mu z roko, tudi on jo je dvignil v pozdrav, nato pa poglaval svojo kobilico.

«Nu, nula» sem spet zaslišal njegov oddaljeni glas in kobilica je potegnila svoj plug.

Vsega tega sem se spomnil v trenutku in s čudovito jasnostjo do vseh podrobnosti. Zaučil sem, da gledam na ljudi z drugačnimi očmi kot prej, da je kot po nekem čudežu izginila iz mojega srca vsaka zloba in slehera zavist; na tice mi je legel tih nasmeh spomina.

S šolske prireditve na Proseku

Naš fotograf je posnel na filmski trak učenke II. in IV. razreda osnovne šole s Proseka, ki so na zaključni šolski prireditvi uprizorile enodejansko »Vesela naloga«. Prireditve je zelo dobro uspela kar je zaslug vseh tistih, ki so vanjo vložili nemalo truda.

KJER JE SVOJ ČAS ŽIVELO INDIJANSKO PLEME NACOPIJE S SVOJIMI ČREDAMI

Fantastičen gradbeni načrt je v kratkem času spremenil Labrador

Zemlja, kjer je bilo še pred nedavnim skorajda nemogoče živeti, ima v sebi neizčrpna bogastva - 1 kilometer železnice je veljal 1 milijon dolarjev

Mislimo si 650 m visoko planoto, ki se je pravkar dvignila iz ledene dobe. Povsod voda na tisoče jezer. Tudi podnebje skoraj ne more biti neugodnejše: strupen mrav pozimi, v kratkem poletju strahna vročina, roji moskitov in muh nad širnimi močvirji. To je Labrador, kjer so naravni pogoji za življenje sila težavni. Pred desetimi leti je bilo komaj 12 ljudi, ki so prišli na to planoto. Vsi pa so se izčrpani in bolni vrnili iz te subarktične puščave in eden je takoj umrl. Svoj čas je živel tu indijansko plemo Nacopije, ki pa je izginilo skupaj s čredami severnih jelenov, od katerih je živel.

Clovek pa je žilav in napo-

sled je hidroplan tudi Labrador približal civilizaciji. Več kot tisoč kilometrov dolga jezero so idealna področja za geologe, naravna bogastva in kompresorje. Tam kjer je pred davnimi časi divjal velikanski gozdni požar, katerega sledovi so se še poznali, so zgradile pridne človeške roke naselje, ki je dobilo ime Brund-Creek. Stiri leta so kopali in vrtali, dokler napolnili niso ugotovili, da so v zemlji res bogata železova ruda. Tu je bilo dovolj dela, zlasti pa zelo ugodna priložnost za investiranje kapitala. Kdor je vedel, kako spraviti rudu do reke St. Lawrence, 600 km dalje proti jugu, je lahko upal na dober zaslužek. Kanadci so našli železno rudu, izkoristili pa so jo začeli Američani. Pet največjih ameriških družb jeklarske industrije je dalo 82 odst. kapitala. Takoj so napravili načrte za zgraditev železniške proge med jezerom Knob in reko St. Lawrence. Seven Islands naj bi postal veliko središče za prekladanje železne rude z avtomatičnimi nakladalnimi in sortirnimi stroji. Zgradili naj bi tudi dva jezova, da bi imeli na razpolago električno energijo. Vse to delo je spominjalo na invazijo. Najprej izkrcanje v Seven Islands, potem pa prodiranje. Graditev železnice je bila zelo težavna, saj je bilo treba med drugim premostiti 650 m visoko kotlino. Železnico so gradili ob rekli. S hidroplani so morali prevažati delavce in gradivo dolga v zaledje, kjer so zgradili več zaslinih letališč. Nasled so ljudje in stroji svoje delo opravili. Gradbeni

stroški za železnico so znašali milijon dolarjev za kilometer. In začelo se je kopanje železne rude. Vsak dan so jo nakopali kakih 100 vagonov po 10 ton in odvažale so jo štiri lokomotive.

Clovek kar verjeti ne more, da je ta obsejni načrt že uresničen. Se konec predanjskega leta je v taborniških kurgoleh ljudi in ob se ne dogajeni železnici je stalo mnogo strojev. Življenje v taborniških inženirski je bilo podobno vojaškemu glavnemu stanu. Cilj je bil nakopati na dan 30.000 ton železne rude. Tračnice so pelagali skoraj hitro, skoraj 3,5 km na dan. Delo je kipele, ljudem so zmrazovali roke, in noge, ker so pihali od jezer ledeno mrzli vetrovi. Več kot 5000 ljudi je delalo na pustem področju, kjer prej sploh ni bilo nobenega belca. Kanadski inženirji so majali glavami, češ da grade železnico prehitro in da se bo pogreznila v močvirnata tla. Toda njihovih pomislekov ni nihče upošteval.

IVANA BRILIĆ-MAZURANIĆ

Pripovedke iz davnine

Založba Mladinska knjiga je v svoji zbirki pravljic doslej izdala že štirinajst zvezkov pripovedk iz različnih narodov. Kako velik odmev je vzbudila zbirka kaže dejstvo, da so skoraj vse te knjige razprodane in da je založba že pričela pripravljati ponatis nekatereh del. Nedvomno bo svoj namen dosegla tudi najnovejša knjiga te zbirke pod naslovom »Pripovedke iz davnine«. Knjigo je napisala hrvatska pisateljica Ivana Brilić Mazuranić, v slovensčino pa jo je prevedel Tone Potokar.

O pisateljici Brilić-Mazuranić vemo pri nas malo, čeprav je v hrvatski književnosti priznana pisateljica. Živela je v letih 1874-1938, večinoma v Slavonskem Brodu in Zagrebu, kjer je tudi umrla. Prvo knjigo povesti, namenjenih za svoje otroke, je napisala že leta 1902. Potem je izdala še pesmi in več knjig svojih del. Med prvo svetovno vojno so izšle njene »Pripovedke iz davnine«. Vzbudile so precejšnjo pozornost in so jih kmalu prevedli v francosčino, nemščino, angleščino in druge jezike. Slovenski jih dobivamo s trideset letno zamudno in šestnajst let po smrti pisateljice. Vendar ne prepozno, kajti te pravljice so danes prav tako žive kot so bile pred trideset in več leti, ko so nastale. Odlikuje jih namreč tisto, kar daje takim delom trajno vrednost: v njih je vseživljeno in ljudske pripovedniške, umetniško oblikovanje in globoka etična vzgojna vrednost. »Pripovedke iz davnine« je zapisal prevajalec v svoji spremni besedi, so knjige za vsakogar, knjige takih fantazijskih izletov, kakršnih imamo malo v svetovni literaturi, tako umetniško prepričljivo in čisto uresničeni, hkrati pa knjiga tako nazorno podamih življenjskih resnic, da ji kmalu ne vemo enake. Naj bi tudi pri nas škrali iz nje sladkost in lepoto, hkrati pa občutili tudi tista jedra življenjske resnice, ki se skrivajo v teh zgodbah in ki včasih tudi malce grenijo. Tudi življenje je takov. Tako prevajalec.

J. Kos

UGANKI

Ko si bila še majhna, si se je — nove razveselila a zdaj si odrasla, Povsem si jo zapustila.

(vzgojba)

Na traku okrog vrata jo mali bratec nosi, če je siten, zapran, najprej za njo poprosi.

(vzgojba)

NAS FILATELISTIČNI ROTICEK

ZNAMKE

otoka Pictairn

Brez dvoma je veliko število ljudi videlo pred leti znameniti film »Upor na Bountyju«, a verjetno je malo pomislilo, da se je ta zgodba resnično odigrala in da so dogodki iz te zgodbe naslikani tudi na poštah znamkah.

Leta 1777 je Kraljeva ustanova znanosti obljubila nagrado onemu, ki bi pripeljal kruhovu rastlino iz otokov Južnega morja do Jamajke. Leta so tekla, a nihče se ni hotel zglasiti za ta prevoz in nagrado. Po dolgem času je moral posesti vmes admiraliteta in leta 1788 se je odpravila na pot oborožena kraljevska ladja »Bounty«, kateri je poveljeval kapitan William Bligh. Ladja je srečno prišla do Južnega morja, ustavila se je na Tahitiju pomlad leta 1789 in ko so vkrcali na ladjo nekaj stotin kruhovih rastlin, so se odpravili na povratno pot proti Jamajki.

Na povratni poti blizu Nove Zelandije je izbruhnil na ladji meseca aprila upor. Upor je vodil oficir Fletcher Christian. Upor je uspel in kapitan Bligh in osemnajst njegovih privržencev je bilo ujetih. Dali so jim razporedilo in nekaj živčevja, nato pa jih prepustili usodi. Upor je bil Blighu mila in po dolgem potovanju je ta dospel v domovino Anglijo. Ladja »Bounty« pa se je pod Christianovim vodstvom vrnila na Tahiti, tam so se morarji poročili in nato začeli kolonizirati z ladjo po Tihem oceanu. Končno so se leta 1790 izkrcali na otoku Pictairn, ki je bil odkrit leta 1767 po angleški bojni ladji »Swallow«. Tam so uporniki mirno živeli in gojili pomaranče, kavo in sladkorni trs. Kapitan Bligh pa jih je prijavil mornariškemu sodišču v Londonu, ki jih je obsodilo.

Leta 1898 je neka druga ladja pristala na Pictairnu. Eden izmed članov Christianove skupine, John Adams, je bil še živ in ta je izpovedal, da je bil v letu 1767 na otoku. Točno vso resnico o uporu, nato se dolgo ni govorilo več o tem otoku. Leta 1865 pa se je na otoku pojavila prebivalstva moral velik del otoka. Kajzelski na otočje Norklof, kajzelski naslednikov uporniki stevilo naslednikov upornikov se je bilo zelo pomnožilo in otok jih ni mogel več prehranjivati. Nekateri so takrat ostali, drugi so se pozneje vrnili in danes jih je približno dve sto. Nekateri bližnji otoki so bili leta 1902 upravno priključeni k Pictairnu, tako da se danes to otočje imenuje »otok Pictairn«. Prebivalstvo govori angleški jezik, vendar je zelo primitivno. V prvi svetovni vojni je imelo to otočje veliko strateško vlogo. Danes je seveda otočje modernizirano z radiopostajo in se naglo tehnično izpopolnjuje.

Poglejmo sedaj, kakšne znamke so izdali doslej za otok Pictairn. Do leta 1940 so se uporabljali na novozelandske znamke. Tega leta pa se je otočje upravno osamosvojilo in 15. oktobra 1940 je izšla prva serija domačih znamk, ki so zelo lepo izdelane, kot vse one angleških kolonij. Prva znamka za 1/2 d. nam prikazuje oranžno vejico s sadeži, kati oranje so najvažnejši pridelek otokov. Naslednja vrednota za 1 d. nam prikazuje na levi polovici otok, na desni polovici pa Christiana Fletcherja na krovu svoje ladje. Mornar John Adams — o katerem smo že prej govorili — in njegova hiša so naslikani na vrednoti za 1 1/2 d. Znamka za 2 d. nam prikazuje kapitana Bligha in ladjo »Bounty« v perspektivi. Zema- lepisno kartico otočja vidimo na znamki za 3 d. medtem ko je »Bounty« lepo viden na znamki za 6 d. Na znamki za 1 s. je viden otok, v medaljonu v gornjem levem kotu pa je viden Christian, na zadnji znamki za 2s 6d. pa je vidno skalovje otoka na levi strani, medtem ko je na desni viden zopet Christian na svoji ladji. Vrednote za 1/2 d., za 1 1/2 d., za 2 d., za 6 d. in za 1 s. je tiskalo priznano podjetje Waterlow and Sons v Londonu, ostale vrednote pa podjetje Branbury Wilkinson and Co., prav tako v Londonu. Ti dve tiskarni tiskata že dolgo vrsto let skoro vse znamke angleških kolonij. Znamke so tiskane na papirju z vodoznaki, one ki so bile tiskane v eni tiskarni se razlikujejo po zobčanju od onih, ki so bile tiskane v drugi. Vse znamke imajo v ovnu portret kralja Jurija VI.

Se nekaj časa po izidu teh znamk so uporabljali na Pictairnu novozelandske znamke; tako dobimo pisma, ki so frankirana mešano. Prvi poštni urad je bil odprt na Pictairnu leta 1927 in zig tega urada ima napisano: »Pictairn Islands - N. Z. Postal Agency«. Leta 1940 pa je bil dan v uporabo novi zig »Pictairn Islands Post Office«. Od časa do časa pa so znamke primanjkovali in takrat je bil uporabljen zig »Posted at Pictairn — No stamp available«.

Dve znamki sta bili izdani leta 1948 ob zavezniški zmagi nad skupnim sovražnikom, dve leta 1949 ob srebrni poroki angleškega kralja Jurija VI in štiri istega leta ob 75-letnici UPU.

Leta 1953 so vse angleške kolonije izdale po eno spominsko znamko ob priliki ustoličenja kraljice Elizabete II. Otočje Pictairn je dobilo tudi svojo znamko. Na tem otočju je bilo prodano najnižje število znamk v primeri z drugimi kolonijami, in sicer 297.825. Sedaj pričakuje izdajo nove serije s portretom kraljice Elizabete II.

OB DESETI OBLETNICI ZMAGE NAD NACIFASIZMOM

SPOMNIMO

se naših padlih

VIKTOR FERLUGA rojen v Trstu 20. 10. 1920 umrl v Mauthausenu 25.9.1944

MARIO FURLAN rojen v Gabrovici 30. 3. 1927 padel v Bukovici 15. 9. 1943

ANTON FOGOLIN rojen v Trstu 26. 9. 1924 pogrešan od septembra 1944

KAREL FURLAN rojen v Gabrovici 23. 6. 1923 padel pri Cerknem 25. 3. 1945

SILVIO DOSE rojen v Vidmu 5. 4. 1920 padel pri Temnici 17. 3. 1944

MARIO DEPONTE rojen v Kopru 17. 8. 1924 pogrešan od 15. 3. 1944

IVAN PULGER rojen v Trstu 19. 2. 1926 padel v Istri 8. 10. 1943

JOSIP KAVCIG rojen v Trstu 17. 8. 1924 umrl v Dachau 18. 4. 1945

BOGOMIR PUC rojen v Jesenicah 23. 10. 1924 umrl v Beogradu 1. 4. 1945

RADISLAV MEZGEC rojen v Trstu 22. 6. 1924 umrl zaradi posledic 26.12.1945

MARCELLA DERIN rojena v Trstu 11. 8. 1926 pogrešana od januarja 1945

LINO DALMIN rojen v Miljah 23. 9. 1924 padel 14. 9. 1944

IGINIO FONTANOT rojen v Miljah 19. 9. 1924 pogrešan iz Dachaua

MARIO FERFOLJA rojen v Trstu 11. 4. 1924 padel pri N. mestu 22. 1. 1945

DRAGAN PERIĆ rojen v Gorenju 23. 9. 1924 ustreljen v Zagrebu 12. 5. 1944

ALBIN PADOVANI rojen v Oplju 28. 1. 1911 padel pri Temnici 17. 3. 1944

FRANC PUNTAR rojen na Proseku 15. 10. 1922 pogrešan iz Dachaua

VLADIMIR PECNIK rojen v Boljuncu 23. 9. 1924 pogrešan iz Ravensbrücka

Pravljice, pesmice in uganke za najmlajše

Ej, lisica!

Ej lisica, klateznica, roparica in tatica, brez obstanka je pretkanka, neuganka, ta ciganka. Tukaj zdaj, zdaj tam, povsodi.

Kjer se da, za nos vse vodi. Vedno snuje hudodelstvo, svoje črno rokodelstvo: putke, zajčke, srne, misli — kar zavoha, kar zasliši, vse zaleze, vse pobije, vse požre in vse popije. Koder lazi, vse pretakne, kjer se vjame, se izmakne. Če bo v živo kdaj zadeta, pa gorje se ji obeta: lovca se morda še izvije, tudi pes ne zasledi je, hušo smrt stri roparica: druga jo požre — lisica...

Danilo Gorinšek

Izpolnjevalke

Po kosilu dedek Jaka rad privoči si tobaka. Ko mehur iz žepa zvleče, nežno vnuku Ivku reče:

«Slušaj, slušaj dragi Ivček! Daj, prinesi meni — — —»

(Vivček)

Mokarjev Matiček, majhen še fantček, gledal je grmček, kjer je peval — — —

(Črček)

Cesto zanjo se ne meniš, v hudi zimi jo pač čeniš. Prostor rad krog nje zavzema, rad jo bošaš in objemaš. Kakšna vendar je ta reč — ?

No, no, to je topla — — —

(Peč)

Prelepo repat, a grdo kričav, osaben bahat, o, to je pa — — —

(Pav)

Manica

Igrače

Vse majave in klecave v kotu zalostno stoji. pol brez repa, pol brez glave, res da klavna postavka. Njihova gospodarka zanje se ne zmeni več; obledela so jim lica, tej je zlomljena nožica, drugi skoraj glava preč, in skoz kožo jim pronica, kakor iz semena klica,

slama in papir rdeč. Puncica Zlatolaska joče, ker ji je brez krila mraz, a pajaku je prevroč. In tako hudo dolčas. Nekam čudno se je zvlekel konju Belcu k zemlji vrat, tak je, kakor da bi tekel tri dni vkup na nos in vrat. Muca Maca je zgubila polovico brk in rep, zdaj ne bo nič več lovila in nikamor šla v potep. Puncica naša pa je včasih pride jih pozdravit še, muca se ji še oglasi, druge pa je skoraj ne, saj če jih je pozabila in jih mirno vrgla stran, zdaj, ko v šolo bo hodila — figa, pa ne dober dan!

J. Kos

Naši kraji in ljudje

Za večji donos naših senožeti

Ce primerjamo naše zapuščene, to je take senožeti, ki so jih v preteklih stoletjih ustvarili naši predniki, s tujimi, ki so jih ustvarili drugi narodi, vidimo, da imamo v naših krajih mnogo večjo vrednost. Naši senožeti so nam mnogo bolj koristni, ker so jih ustvarili naši predniki, ki so jih ustvarili s svojimi rokami. Naši senožeti so nam mnogo bolj koristni, ker so jih ustvarili naši predniki, ki so jih ustvarili s svojimi rokami.

BAZOVICA

Potreba po kažipotu proti Opatiji in Reki

Skoraj celo leto, posebno pa sedaj, ko so začeli pridelovati krompir, potreba po kažipotu proti Opatiji in Reki. Skoraj celo leto, posebno pa sedaj, ko so začeli pridelovati krompir, potreba po kažipotu proti Opatiji in Reki.

Ni pretirana trditve, da je zemlja v naših krajih mnogo bolj rodovitna, kot v drugih krajih. Ni pretirana trditve, da je zemlja v naših krajih mnogo bolj rodovitna, kot v drugih krajih.

Kraška zemlja skorja je vrtla, luknjasta, rešetasta. Voda in burja vršita svoje uničevalno delo: voda jo spira v notranjost, burja jo razbija. Človek ima tukaj vmes svoje prste v toliko, v kolikor je silno enostranski in le to za letom le jemlje v obliki krme, drv, stelje in pase. Čimveč pa hkrati odzvajemo — in to se godi v dobrih letih — na zemlji, ki je bila prej tako rodovita, ni več ničesar ne damo in ji vsaj delno vrnemo, kar ji je kosnjeno in pasu odvzeli. Če tako bogata kašča se izprazni, če iz nje stalno jemljemo, čeprav le po zrnu.

Kako je naša travna zemlja siromašna, vidimo že po tem, da je hvaljena za vsako žlico gnojila. Obilno in redno gnojenje z dobrim hlevskim gnojilom pa jo napravi znova v prvotno rodovito, travno, sušo, ta jo zmajlja, reže in preprečuje razdiralni učinek od burje.

V tem je razen drugih prednosti (več in boljše krme) daljnosežna pomembnost gnojenja. To pa je končno zvezano z našim obstojem v svetovni kmetijski obrabi. V naših krajih je gnojenje daljnoviden gospodar se te ga dobro zaveda in razume, da si le na ta način, le z izboljšanjem travnih parcel, resnično utrjuje svoje gospodstvo. Gnojilo je živina, ki ga daje in pravi pravico, da mora biti gnoj. To nam tudi mora biti gnoj. To nam tudi mora biti gnoj. To nam tudi mora biti gnoj.

Slaba krma, kakršna je na splošno po naših krajih, je prepuščena senožetih — in razen tega še slaba prebavljivost pomeni slab uspeh ali neuspeh v zvezi (prirast), malo mleka, slab gnoj in končno drago rejo.

Torej: če nam je za to, da bo živina čim bolj teknila, poskrbimo za pravočasno kosnjo.

PREČNIK

Nujna cestna dela

Končno je prišla na vrsto popravila poti med našo zgorjo in spodnjo vasio. O tem kosu poti so vozniki izrekli že več pikrih opazk in kritik. Razen strmine je tukaj čestni ovinek in ob njem nize ležeče zemljišče, kar vse izpostavlja voznike nevarnosti. Oporni zid bode na eni strani ceste dvignil ob cestniški za kake tri četrta metra. To je le skromen del nujno potrebnih popravil na tej poti. Sicer pa bo cestni tlak do Mavhinje kmalu tako razvnan, da bo težko uporaben.

Sele sedaj, ko so naše parcelice ozelenele, lahko vidimo, koliko škodo nam je povzročila prejšnja vojna. Se bolj razločno bi to ugotovili z višine. Le tu in tam nekaj popravnega (kakšen zid), a razritega terena ne bomo mo-

krizišču med gostilnami Mahnič in Opatiji, kjer smo bili pred kanalizacijo. To bi se bilo moralo predvideti. Vsa-ko delo, bilo privatno ali javno, bi pač moralo biti izvršeno premišljeno in smotno.

Ker to traja že leta, mislimo, da bi bil že čas, da se tudi na to važno križišče postavi čestni znak z oznako smeri. Na ta način bi se pri-krasala vsa težavna obja-šnjenja v tujih jezikih, tu-tem pa olajšalo potovanje. Opozorjamo, da bi se takšen napis moral glasi: Reka-Flu-me, Opatija-Abbazia.

MAVHINJE

Blok za Gorjansko za dvolastnike

Solsko zemljišče je na eni strani le malo, na drugi stra- ni pa precej od neposredne okolice. Ob vsakem večjem dežju zastaja tamkaj voda, ker ni (oziroma ni bilo) od- toka. Občina je lani napra- vila pod zemljiščem odvodni jarek, ki pa ne vrši svoje naloge. Bajje je krivda v po- žiralniku, ki ni kos veliki količini vode, pritekajoči za- radi nagnjene poti od poli-

cijskega poslopja. Tako smo mešanici, kjer smo bili pred kanalizacijo. To bi se bilo moralo predvideti. Vsa-ko delo, bilo privatno ali javno, bi pač moralo biti izvršeno premišljeno in smotno.

Kaj se še spominjate nune- ce Zgradne? Kaj bi se je ne, če pa je častna redkost v devetih farah. 94 jih ima in dobro nosi svoja dolga le- ta in na njih se kakšno bre- me drv. Skoro bi rekli, da bi, če bi nanesla prilika, še zdaj zaplesala polko in mazurko.

Zelo radi bi se poročali o našem kulturnem življenju, a žal se moramo uvrstiti med one vasi, kjer čakajo na to vsajenje. Rečemo samo, da vsebuje ta žalostni pojav hu- de posledice in je škoda to- liko večja, ker ima naša mla- dina danes vse pogoje za kul- turno delovanje. Upamo, da bo to sama spoznala.

V miramarskem parku

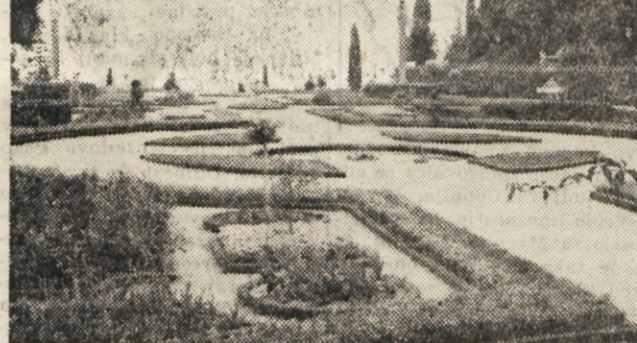

Poleg habsburškega princa in njegove žene so v gradu stanovali še italijanski volvo- da Avstria z družino, za časa vojne in po vojni pa je bil grad zaseden po vojaških si- lah. V povojnih letih, do ok- tobra preteklega leta, je bil v gradu stib ameriških edi- nic na našem področju. Vo- jaske sile so zasedle tudi park, ki je bil sedaj v celoti odprti javnosti. (Na sliki vi- dimo vhod v grad).

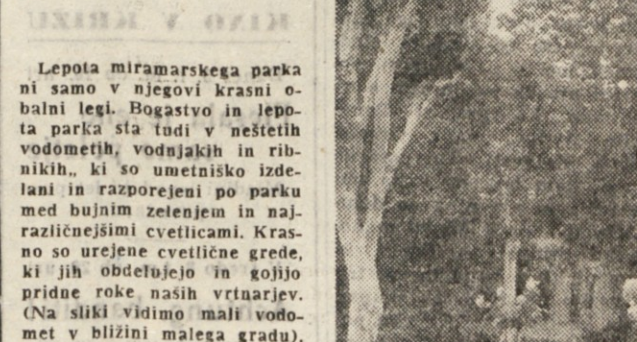
Po 24 letih je bil končno odprti javnosti miramarski grad. V gradu so uredili zgo- dovinški muzej. V 15 sobah pritičilo in prvga nadstropja si obiskovalec lahko ogleda večji del starega umetniško iz- delanega pohištva, umetni- ške slike in celotno umetni- sko notranost, kjer sta živila habsburški princ Maksimilijan in njegova žena. Visje nad- zorništo za muzeje je umeti- nosne galerije je skusalo ure- diti vse po izvirnem načinu, da omogoči obiskovalcu čimbolj točno podoba grada ob začet- ku njegove zgodovine. Upajo, da bo ob 100-letnici odkar je bil grad zgrajen (1860. leta) uspelo najti vse predmete, ki so bili skozi dolga leta odve- seni iz grada in jih postaviti na svoje mesto. (Na sliki vi- dimo v ospredju stare topove na mali grajski utrdbi, v o- zadju pa grad).

Občinska uprava je mira- marski park lepo uredila. Se- daj bo ta biser naše lepe oba- le na razpolago domačinom in tujcem, ki jim bosta lahko miramarski grad in park naj- bolj priljubljena točka v ne- posredni bližini našega me- sta. (Slika nam nazorno pri- kazuje, kako lepo so uredili miramarski park).

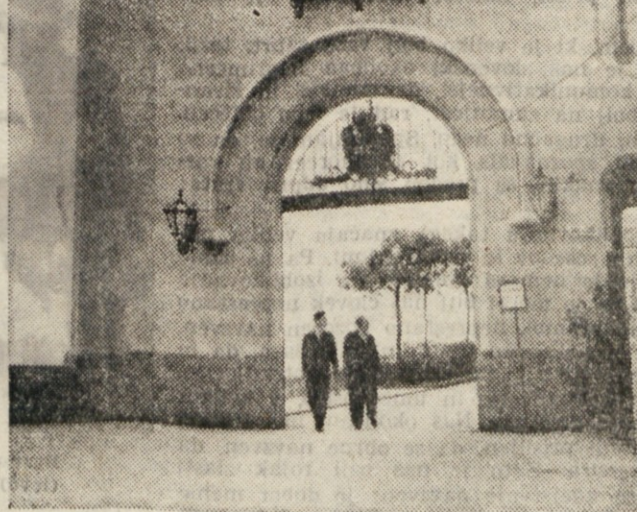
Lepota miramarskega parka ni samo v njegovi lepoti o- balni legi. Bogastvo in lepo- ta parka sta tudi v nešteti- vodometih, vodnjakih in ri- bnikih, ki so umetniško izde- lani in razporejeni po parku med bujnim zelenjem in na- različnimi cveticami. Kras- no so urejene cvetlične grede, ki jih obdajajo v goščo pri- dne roke naših vrtnarjev. (Na sliki vidimo mali vodno- met v bližini malega gradu).

Na teh škodljivcev se vršijo opažanja na terenu, kakor tu- di na zavodu, kjer se goje v in- sektariji. Vzeti so bili tudi vzorci zemlje in predani v analizo kemičnemu laboratoriju na za- vodu. Proti beli listni pega- vosti je bilo izvršeno prvo škropljenje z bordoško broz- go pred cvetenjem jagod. Tri- tedne pred etenjem so bile poskusne parcele škropljene z mikroelementi: borom in cinkom ter kalijem, kot ma- kroelementom.

Sedaj se vrše opažanja za nadaljnji razvoj. Izvršila se bo tudi selekcija jagod in s tem v zvezi determinacija sort. Kmetje goje gozdne in vrtno jagode, ki so rane in pozne, ter trde in mehke po njihovih imenih. Eden glavnih namenov, ki jih ima letos zavod, pa je poleg ostalih temeljito zati- ranje škodljivcev, ki so se naselili v velikih množinah na jagodnih nasadih.

Poleg opažanj v Strunjanu pa se bodo vršila opažanja tudi na področju Sv. Lucije in drugih predelih, kjer se intenzivno goje jagode.

Miramarski park in zgo- dovinški muzej v letu 1931 sta odprta vsak dan. Vstop v park je brezplačen. Za ogled zgo- dovinškega muzeja se v de- lavnikih plača 100 lir, v ne- deljah pa nič. V konjarni bo- do v kratkem urediti tudi mu- zej aplicirane umetnosti, ki bo prav tako privlačil mnogo obiskovalcev. Ta muzej je bil v Trstu ustanovljen že pred vojno, vendar niso zanj ni- koli našli ustreznih prostorov. Ureditelj parka in grada je naletela na veliko odobrava- nje med vso javnostjo, ker je s tem omogočeno doma- cinom in tujcem, da si ogle- dajo to krasno točko ob lepi- trzaški obali. (Na sliki je glaven vhod v miramarski park).

IMPEXPORT

TRST, UL. C. BATTISTI 23-1.
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT-TRIESTE

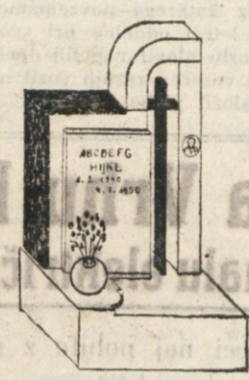
UVAŽA: IZVAŽA:
Vsa kovrstni les, tekstil, kolonial-
drva za kurjavo, no blago in raz-
gradbeni material, novrstne stroje

SPECIALIZIRANO PODJETJE
ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

POŽAR ARTEMIO TOVARNI PREVOZI

TRST - UL. MOREI 7
Telefon št. 28373

v vse kraje,
tudi v
inozemstvo

AVTORIZIRAN MALI OBRATNIK
IZDELUJE NAGROBNE SPOME-
NIKE IZ NAJHOLISJIH KRA-
SKIH IN TUJH MARMORJEV,
SLIKE NA PORCELANU, BRO-
NASTE CRKE IN LUCKE, PRO-
STAVITVE BREZPLACNO, PO-
STAVITVE IZVRŠENIH SPOME-
NIKOV Z GARANCIJO.

Stanko Zidarič
SEMPOLAJ ST. 4 (Nabrežina)

CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRIPLACILU

Po najugodnejših cenah po najmodernešem stilu...

Bazzanella Umberto

TRST, UL. F. VENEZIAN 5 - TEL. 24-197

ZASTOPNIK ZA TRST, VIDEM, GORICO IN FLRJ
SCHIRATTI
vinarska kemična sredstva za obranitev in nego vin
VERMOREL
škropilnice — naprave za žveplanje — razpršilniki
CINGANO
tovarna vinarskih strojev
NARDI
kmetijski stroji
KARSOLJNE
proti vsem rastlinskim boleznim (uporablja ga tudi
nadzorništo za javne nasade v Trstu)
GORILNIKI
na nafto in sanitarni predmeti

Ribarič Ivan

IMPORT + EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

MOTOM 48 CCM

DELFINO 160 CCM

Cudoviti mo-
torček, ki vas
pelje povsod.
Pridaja na ob-
roke do 18 me-
setev. Pritikli-
ne in nadomest-
ni deli za vsa
motorje, hitra
popravila
Zastopstvo „Glera“
Meschin & Frisort
Trst Ul. Valdivrivo 36
in UL. XXX oktobra 11
tel. 23-475

Postaja za usluge v Nabrežini: FRANC SIBELIA
ZNIŽANE CENE

TVRDKA

JOŽEF SILA

UVOZ IZVOZ

VSAKOVRSNEGA LESA ZA PREDELAVO
IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA
TRST - ULICA F. FILZI ŠTEV. 23 - Telefon 37-004

MILAN AMBROŽIČ

Elektro-inštalacijsko pod-
jetje — Sprejema vsa
naročila in popravila za
nove instalacije vseh vrst
električnih napeljav. Po-
kličite našo št. tel. 29-322.
UL. BOCCACCIO 10.

SE PRIPOROCAMO!

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE FRANC LIPOVEC

Vsakovrstni
prevozi

z osebnimi luksuznimi
avtomobili Fiat 1400
za birmo, obhajilo
poroko, krst itd.

GARAZA:
UL. TIMEUS 4, tel. 90-296
STANOVANJE:
UL. F. SEVERO 6, tel. 33-113

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH,
ki oglašajo v našem listu!

Gostilna „Ex Ussaro“

Lastnik Ivan Filipčič

TRST — UL. CARDUCCI ST. 41 (NASPROTI POKRITEGA TRGA)

POSTREŽE VAM Z NAJBOLJŠIM DOMACIM IN ISTRSKIM VINOM IN DO-
MACIM PRSUTOM.

Batič Franc

KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA

TRST

Ul. F. Crispi 15

Telefon 95214

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Danes v Gorici ustanovni občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze

Pričakujejo se tudi predstavniki SGKZ iz Trsta in Zveze slovenskih organizacij iz Celovca

Danes ob 9. bo v dvorani »Zlati pajek« v Gorici ustanovni občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev, 2. izvolitev delovnega predsedstva, overoviteljev ter zapisničarja, 3. pozdravi gostov, 4. poročilo, 5. organizacijsko poročilo in čitanje pravil, 6. diskusija o obeh poročilih, 7. sprejem pravil, določitev števila članov upravnega in nadzornega odbora ter določitev članarine, 8. izvolitev upravnega in nadzornega odbora, 9. slučajnosti. Poleg številnih delegatov organizacij bodo zboru prisostvovali predstavniki SGKZ iz Trsta ter predstavniki Zveze slovenskih organizacij iz Celovca.

Promet polnikov in blaga na goriškem letališču

Število letal, ki so v mesecu maju priletela ali odletela z goriškega letališča, je bilo 52. V istem mesecu se je pripeljalo 132 oseb, odpeljalo pa 99; nadalje je bilo naloženih 919 kg prtljage, 742 kg raznega blaga in 452 kg pošte; razloženih pa 1.352 kg prtljage, 744 kg raznega blaga in 249 kg pošte.

Izlet SPD na Črno prst in Rodico

Slovensko planinsko društvo iz Gorice organizira 25. in 26. junija izlet na Črno prst in Rodico v Jugoslavijo. Odhod z bloka pri Rdeči hiši 25. t. m. ob 13. uri. Do Podbrda vožnja z vlakom, potem pa peš na Črno prst in na Rodico. Povratek na Bohinjsko Bistrico in od tam z vlakom v Gorico.

Peter Brešan iz Pevme umrl

Včeraj jutraj je umrl 70-letni Peter Brešan iz Pevme. Vest o njegovi smrti se je naglo razširila po vasi, kakor tudi med njegovimi sorodniki ter znanci, ki so ga poznali kot dobrega človeka in zavednega Slovence. Pogreb bo danes popoldne na pevmsko pokopališče.

DELAVCI NA ANGLIJO

Urad za delo v Gorici obvešča, da sprejema delavce za Anglijo, kjer naj bi bile zaposlene 6 mesecev. V poštev pridejo dekleta in vdove brez otrok od 21. do 35. leta starosti.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški občini je bilo od 29. maja do 4. junija 9 rojstev, 8 primerov smrti; 9 okenec in 2 poroki.

Rojstva: Marina Vidov, Osvolda Cominotto, Roberto Devetak, Alessandro Colella, Avia Drigo, Ugo Mattioli, Ileana Sirk, Marina Leghissa, Lucia Russian.

Smrti: 77-letni mizar Giuseppe Furlan, 43-letni mehanik Emil Pintar, 77-letna gosposinja Ermenegilda Buzio, vd. Ermacora, 80-letni kmetovalec Mattia Zavadvav, 76-letni državni upokojenec Amedeo Bogomil Sorli, 65-letni uradnik Francesco Casavola.

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

2. Prvo poglavje: PRVIČ V ŠOLI - PLJUČNICA - NA PRAGU SMRTI

Počutil sem se, kot pravi Hamlet, v svoji orehovi lupini svobodnega, kakor kralj neizmernih daljav. Vsak poseg v to mojo zbranost mi je bil do skrajnosti mučen in če sem se mogel, sem se mu skušal izogniti. Rajši sem prenesel in potpel celo zasmevanje, ki je za otroka najbolj boleč občutek, samo da sem lahko ostal v svoji zbranosti.

Končno je prišel usodni trenutek, ko se je bilo treba posloviti od tega mojega najintimnejšega sveta. Vpis v šolo, obiskovanje šole je potrkalo na vrata.

Zivje se spominjam, da sem se tisto svoje zadnje svobodno poletje dovolj jasno zavedal kaj bom izgubil: svobodo, prosto razpolaganje s časom in neomejeno uživanje v lastnem notranjem svetu. Zdelo se mi je, da sem neizprosno obojen na jeco in da ni temu ne izhoda in ne pobege. Dvignil sem roke in se vdal. Nastopil sem pot v šolo, k prvemu viru učenosti.

2.

Kakor spoznava človek svoj značaj in svoje lastnosti šele takrat, ko jih primerja z značajem in lastnostmi drugih, tako spoznava tudi značaj in lastnosti svojih ožjih rojakov najraje, če jih primerja z značajem in lastnostmi drugih. Če se zapiraš v svoj kot in ostajaš doma, boš teko kaj vedel, kakšen si sam in kakšni so ljudje iz tvojega rodnega kraja.

Tudi jaz sem se zavedel tipičnih lastnosti svojih rojakov, tržaskih in okoličanskih Slovencev, šele, ko sem prišel

ŠPORTNI DNEVNIK

V PREDZADNJI ETAPI KROŽNE DIRKE PO ITALIJI

Presenetljiv podvig Coppija in Magnija Magni roza majica in verjetni zmagovalec

Oba asa italijanskega kolesarstva sta privozila na cilj z več kot 5 in pol minut prednosti - Nencini se je dobro boril, a ni bil kos močnejšima

Vrstni red na cilju XX. etape Trento-S. Pellegrino (216 km):

1. Coppi v času 5:43'06" s povprečno hitrostjo 37,778 km/h; 2. Magni isti čas; 3. Fantini 5:48'43"; 4. Koblet, 5. Monti, 6. Fabbri, 7. Ciolli, 8. Montesi, 9. Gismondi, 10. Botella, 11. Boni, 12. Geminiani, 13. Iturra, 14. Nencini, 15. Van Breenen, 16. Martini, 17. Coletto, 18. Pedroni, 19. Fornara, 20. Saura, 21. Grossi, 22. Moser, vsi s časom Fantini.

San Pellegrino, 4. — Kar ni uspelo Coppiju včeraj, tu mu je uspelo danes v drugi etapi z Magnijem. Dva stara asa italijanskega kolesarstva sta privozila prva na cilj v San Pellegrinu z več kot 5 in pol minute naskoka pred včerajškim skupino, v kateri je bil tudi dosedanj nosilec »roza majice« Nencini. Tistim, ki so se značilno govorili o njihovi sposobnosti, sta pokazala, da se ne mislija prepušči svoje vodilne vloge v italijanskem kolesarstvu mlajšim in da sta še vedno »campionissimi«. Do neke mere velja to morda tudi za nas, ki si po njunem uspehu na dolomitskih prelazih res nismo nadejali današnjega podviga na etapi ki se je zdelo vse prej kot ugodna predvsem za Coppija.

ITALIJANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO Juventus-Bologna 5:1

Triestina proti Spalu z Gergoletom v vratih in Varglienom v krilski vrsti

Po dvonedeljskem premoru danes spet borbe za točko. Kolo ne bo popolno, ker sta Catania in Pro Patria ter Juventus in Bologna opravili že v četrti etapi, ki je Juventus po obojestranski slabosti premagal Bologno z visokim rezultatom 5:1. Tekma je bila ves čas v dežju, kar je močno vplivalo na njeno raven. Pri Bologni je zadovoli edino stari Capello, pri Juventusu pa sta bila dobra Praest in Bronee, ki je bil tudi avtor dveh golov. S tem porazom si je Bologna močno pokvarila možnosti za tretje mesto.

V ostalem današnji dvoboji nimajo posebne važnosti glede na končno klasifikacijo. Milan je bolj ali manj že gotov svoje zmage in njegovo srečanje z Genovom, ki si je tudi že zavaroval obstoj v prvi ligi, ne bo kdove kako bojevit. Udinese je sicer skoraj gotova na svojem častnem drugem mestu, toda ji za eventualni današnji poraz proti Novari resno ogrožata sedanj položaj, posebno če bi Bologna, premagala svoje nasprotnike. Zato boita ravno tade poslednji srečanja najvažnejši.

Triestina gre v goste v Ferraro. Zmaga bi Spala ne rešila izpada, poraz pa ne more več škoditi Triestini, ki je že

TRABERT PRVAK FRANCIE

PARIZ, 4. — V finalu mednarodnega prvenstva Francije je Trabert (ZDA) premagal šveda Davidsona z rezultatom 2:6, 6:2, 6:4, 6:4, 6:2. Pri zenskah pa je zmaga Angličaninja Mortimer.

TORINO, 4. — Angelo Romani je zmagal na 400 m prosti vendar ni izboljšal i. rekorda, ki ga je postavil pred tedno soboto v Genovi s časom 4'36"2. Za prga je porabil 4'37"8.

KINO V KRIŽU

Danes 5. t. m. ob 16. uri

Plesala je eno samo poletje

Mladini izpolni 16 let prepovedano.

V sredo 8. t. m. ob 20. uri

Achtung, banditi!

Gina Lollobrigida

V četrtak 9. t. m. ob 17.30

Veliki koncert

Ruski barvni glasbeni film

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 5. t. m. ob 15. uri barvni film:

„Roparji sedmih morij“

Igralci: John Payne, Donna Reed

V ponedeljek 6. t. m. ob 18. uri film:

Drevored upanja

Igralci: Cosetta Greco, Liliana Bonfatti, Marcello Mastroianni

VELIK USPEH CIRKUS PALMIRI

DANES 2 PREDSTAVI ob 15.30 in 21.15 UL. SV. MARKA

Kino na Občninah

predvaja danes 5. t. m. ob 15. uri in jutri ob 18. uri

Kruh, ljubezen in fantazija

V glavnih vlogah VITTORIO DE SICA in GINA LOLLOBRIGIDA

Splošna klasifikacija po XX. etapi:

1. Magni 105:20'22"; 2. Coppi z zaostankom 13"; 3. Nencini 4'08"; 4. Geminiani 4'57"; 5. Coletto Ag. 7'19"; 6. Moser 8'01"; 7. Fornara 9'16"; 8. Botella 14'10"; 9. Wagtmans 16'03"; 10. Koblet 20'16"; 11. Van Breenen 24'40"; 12. Monti 29'16"; 13. Gismondi 30'07"; 14. Lauredi 37'01"; 15. Fantini 38'10"; 16. Astrua 39'49"; 17. Dotto 39'52"; 18. Conterno 40'21"; 19. Boni 40'36"; 20. Baroni 44'36".

ONGER Strauss

Mod. z jekl. dnom 10.500
Mod. pozlaten 11.500
Mod. ves jeklen 13.000
Mod. vodotesni 15.300
Mod. zlat 18 k 36.000

POZOR!!! PREDEN NABAVLJATE

OBISČITE TVRDKO KERŽE

HAWKINS LONEC NA PRITISK ENOSTAVNOST IN GOTOVOST DELOVANJA STA TAKI, DA DOVOLJUJETA UPORABO VSAKOMUR! PRISTEDI BOSTE 80% NA PLINU IN CASU.

NOVI REVOLUCIONAR HOVERI — LIKALNIK NA PARO IN NA SUHO. TAKO IMATE DVA LIKALNIKA V ENEM.

MORATE OPRAITI DELOVNE OBLEKE? BOJITE BREZ SKRBI! ELEKTRICNI PRALNI STROJ HOVERI JIH OPERE V 7 MINUTAH, NE DA BI BILI POTREBNO OBI.EKO PREJ NAMAKATI.

PRODAJA TUDINA OBROČNO ODPLAČEVANJE

ZAPOMNITE SI TVRDKA Kerže Hoover

TRST, Trg S. Giovanni 1 tel. 35-019

Vladimir Bartol: MLADOST PRI SVETEM IVANU (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

2. Prvo poglavje: PRVIČ V ŠOLI - PLJUČNICA - NA PRAGU SMRTI

je dober (politični) govornik; ima velik smisel za življenje in delovanje v družini in dober organizator. Je nadarjen za ples in petje, zlasti zborovsko. Med obema vojnama, so se domačini v Ljubljani in drugih slovenskih mestih velikokrat pritoževali nad tem, da so si »Primorci« begunci nekako prisvojili najboljša mesta v upravnih in uradniški hierarhiji.

Medtem ko se je na primer Kranjec počutil v Beogradu osamljenega in tujega in je težko našel stik z domačini, je naš Primorec zaplaval v novem ambientu kakor riba v vodi. Velikokrat je imel v politiki siri pogled, se večji pa je bil njegov smisel za državno. V primeri s Primorcem, ki je izrazit človek družbe, druženosti in kolektiva, se je zdej Kranjec »samohodec« (»Einzelgänger«), individualist, včasih skoraj odlojen. Na plesnih vajah si spoznal, da je imel oči vsepovsod, da se je med plesom oziral venomer okrog sebe in je pri tem lahko kmaj našel s svojo plesalko, medtem ko se je zdelo, da je domačin. Kranjec, prav ni odprl ust, neprestano zatopljen v ples in v svoje (notranje) doživljanje ob njem.

Značilna za našega ožjega rojaka je neka posebna radoživost ali, kot bi dejal Nemec, »Daseinsfreude«, »Daseinsfreudigkeit«. Nas okoličan je med tednom priden, delaven, toda ob koncu tedna mora imeti svoj »pljess«, svoje »veselice«. Pred prvo svetovno vojno prirednje, igre ali pevskoga nastopa, ki mu ne bi bil sledil ples in prosta zabava. Slišal sem o neki ženi, ki je dejala, ko je pristopila pred nekaj leti upravitelju »Kralja na Bečajnovi« v neki okoliški vasi, da je bila na »veselici«.

(Nadaljevanje sledi)

Razred svetovanske osnovne šole okrog l. 1910. V ozadju stojita upravitelj šole Danau (levo) in učitelj razreda Kosovel (desno), ki drži roko na ramenu pisateljevega bratranca Borisa Germeka.